

עמ"ת 23233/08/17 - יניב איפרגן נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

עמ"ת 23233-08-17 איפרגן(עציר) נ' מדינת ישראל
תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

בפני	כבוד השופט אבי פורג
העורר	יניב איפרגן (עציר)
נגד	מדינת ישראל
המשיבה	

החלטה

לפניי ערר לפי סעיף 53 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה-מעצרים) תשנ"ו-1996 על החלטת בית משפט השלום בראשון לציון, כב' השופטת שירלי דקל נה בת"פ 57767-11-16 מיום 30.7.17 אשר דחתה את בקשת העורר במסגרת התיק העיקרי, להשתחרר ממעצר לצורך השתלבות בהליך גמילה בקהילה טיפולית "הדרך".

כתב האישום

מדובר בעורר נגדו הוגש כתב אישום המייחס לו עבירות של גניבה והתפרצות לדירות מגורים. על פי כתב האישום המתוקן, במהלך חודש יוני 2016 ועד ליום 2.11.16, פעל העורר, יחד עם אחרים כחבורה עבריינית, שעסקה בהתפרצויות לדירות מגורים בראשון לציון, נס ציונה ורחובות, בצורה שיטתית ומאורגנת. מרבית ההתפרצויות בוצעו בשיטת ביצוע זהה וייחודית ולאחר הכנה מוקדמת. העורר במעשיו גנב רכוש, כסף מזומן, שיקים, תכשיטי זהב ויהלומים, שעונים, מוצרי קוסמטיקה, בשמים מחשב ואקדח. נוכח האמור, הורשע העורר על פי הודאתו בשמונה עבירות של התפרצות למגורים בצוותא חדא, לפי סעיפים 406(ב) ו-29(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"); שמונה עבירות של גניבה בצוותא חדא, לפי סעיפים 384 ו-29(א) לחוק העונשין; ארבע עבירות של נהיגה בזמן פסילה, לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה (נוסח חדש), התשכ"א-1961; ועבירה של החזקת סמים לצריכה עצמית, לפי סעיף 7(א)+ (ג) לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973.

החלטת בית משפט קמא

ביום 20.6.17 לאחר שהודיעו הצדדים שהגיעו להסדר דיוני במסגרתו תוקן כתב האישום, והעורר הודה והורשע בשמונה אישומים בעבירות כמפורט לעיל, לא התנגדה המשיבה לבקשתו להפנותו לשירות המבחן לשם קבלת תסקירים שיבחנו את האפשרות לשליחתו לגמילה במסגרת קהילה טיפולית, אך הצהירה שתתנגד לשחרורו לגמילה בקהילה. בית משפט קמא סקר באופן מפורט את תסקירי שירות המבחן לגבי העורר, והתייחס בין היתר לכך ששירות המבחן המליץ בסופו של יום על שחרורו לטיפול במסגרת קהילת "הדרך", שהינה מסגרת פנימייה לטיפול במכורים, אשר השהייה בה אינה בתנאים של מעצר בית.

לאחר שסקר את המסגרת הנורמטיבית לבקשה, קבע בית משפט קמא, כי אין להורות על שחרורו של העורר ממעצר לקהילה טיפולית טרם גזירת עונשו, וזאת מאחר שהוא אינו עומד בתנאים שנקבעו בבש"פ 1981/11 **מדינת ישראל נ' סויסה** (21.3.11) (להלן: "**סויסה**").

אשר לסוג העבירות וחומרתן, קבע בית משפט קמא, כי הערכים המוגנים שנפגעו כתוצאה מעבירות הרכוש אותן ביצע העורר יחד עם אחרים, הם הגנה על קניין הפרט, על פרטיותו ועל תחושת הביטחון שלו בביתו. עבירות חמורות המסיבות נזקים כלכליים ונפשיים לקורבנות. כן ציין בית משפט קמא, כי העורר נהג בזמן פסילה שהושתה עליו על ידי בית המשפט ויש בכך, כדי ללמד על זלזול מופגן כלפי רשויות החוק והמדינה. עוד קבע בית משפט קמא, כי בהתאם לפסיקה, בגין עבירות העורר יש להטיל ענישה מרתיעה ומחמירה הכוללת מאסר מאחורי סורג ובריח.

אשר לעברו הפלילי של העורר, קבע בית משפט קמא, כי עברו מלמד על מסוכנותו המשמעותית, שכן העורר לא נרתע מהליך פלילי שהתנהל בעניינו ושב לבצע עבירות נוספות ורבות.

אשר לתנאי בדבר התחלת הליך גמילה טרם ביצוע העבירות וכנות רצונו של העורר להליך שיקומי, קבע בית משפט קמא, כי העורר לא החל בהליך גמילה כלשהו טרם ביצוע העבירות בגין נעצר. בית משפט קמא, קבע, כי בכך שהעורר חדל להמר כשנתיים עובר למעצרו וזאת בלא שעבר הליך גמילה מוסדר כלשהו וכן בכך שסרב להשתלב בקבוצת התמודדות במעצר והביע מוטיבציה מילולית בלבד לשיקום, יש כדי ללמד שאינו מכור להימורים באופן המצריך שליחה לגמילה במסגרת טיפולית.

באשר לסיכויי ההצלחה של הליך הגמילה המוצע, קבע בית משפט קמא, כי תסקיר שירות המבחן אינו מפרט מהם סיכויי ההצלחה של הליך הגמילה בעניינו של העורר וקבע, כי שקילת גורמי הסיכון והסיכוי, אינה מצביעה על סיכויי הצלחה גבוהים כנדרש בפסיקה.

כן קבע בית משפט קמא, כי אין בחלופה המוצעת כדי לאיין את המסוכנות הנשקפת מהעורר, בשים לב לשלב שבו נמצא ההליך הפלילי, קרי לאחר הרשעה בדין ולחומרת העבירות בהן הורשע.

אשר על כן, קבע בית משפט קמא, כי הוא דוחה את בקשת העורר להורות על שחרורו ממעצר לקהילה טיפוליים טרם גזירת עונשו.

על החלטה זו הוגש הערר שלפניי.

תמצית טענות הצדדים

העורר טען כי שגה בית משפט קמא, עת דחה בקשתו להשתחרר ממעצר לצורך השתלבותו בהליך טיפולי, תוך שהוא דוחה את המלצת שירות המבחן לדחות את הטיעונים לעונש בעניינו במספר חודשים, לצורך השתלבותו בהליך גמילה וטיפול בקהילה טיפולית.

העורר טוען כי שגה בית משפט בקביעתו, שכן הוא עומד בתנאים שנקבעו בפסיקה, בהלכת סויסה. ניתוח התנאים ומבחני המשנה שנקבעו בפסיקה מובילים למסקנה כי יש להורות על שחרורו של העורר לצורך השתלבותו בהליך גמילה בקהילה טיפולית.

שגה בית משפט קמא, עת קבע כי העורר אינו עומד בתנאי בדבר סוגי העבירות וחומרתן, שכן העורר הודה ולקח אחריות על כתב האישום המתוקן, שבו שמונה אישומים בלבד לעומת עשרים ושמונה מקרים. בהתאם לפסיקה גם בתיקים חמורים יותר, יוצאים נאשמים לגמילה במסגרת קהילה טיפולית. כאשר תיקון 113 לחוק העונשין העלה על נס את חשיבות ערך השיקום.

שגה בית משפט קמא, בקביעותו בדבר עברו הפלילי של העורר. לעורר עבר פלילי מינורי, הרשעה אחת משנת 2011, בגין עבירה משנת 2005. הוא מעולם לא ריצה עונשי מאסר, אין לחובתו מאסרים על תנאי. עברו הפלילי אינו מצביע על מסוכנות גבוהה ומשמעותית.

שגה בית משפט קמא בקביעותו בדבר התנאי של התחלת הליך הגמילה טרם ביצוע העבירות וכנות רצונו של העורר להליך שיקומי. העורר לא החל בהליך גמילה טרם ביצוע העבירות בגין נעצר, אך אין בכך כדי למנוע שחרורו כמבוקש שכן מתקיימים לגביו יתר התנאים בהלכת סויסה. קיים קשר ברור בין התמכרותו של העורר להימורים לבין ביצוע העבירות. העורר הפסיק להמר לפני כשנתיים, לא בשל העובדה שנגמל מהימורים, אלא בשל מצבו הכספי הקשה והסתבכותו עם גורמים שוליים והיותו נתון תחת איומים בגינם נאלץ לעזוב את ביתו ולעבור למקומות מסתור. מדברי העורר לקצינת המבחן המובאים בתסקיר עולה קשר ישיר בין התמכרותו להימורים והסתבכותו בחובות כבדים שהובילה אותו לביצוע העבירות מושא תיק זה. חובותיו של העורר הם לגורמים שוליים ולשוק האפור ולכן אין בנמצא אסמכתא בכתובים לכך. שגה בית משפט, שנימק החלטתו גם על סירובו של העורר לכאורה להשתלב בקבוצת התמודדות במעצר. העורר לא יכול היה להשתלב בקבוצה מסיבות שאינן תלויות בו ומעבר לכך, לא מדובר בהליך טיפולי לבעיית ההתמכרות ממנה הוא סובל. רצונו של העורר הוא כן ואמיתי מתוך רצון לטפל ולשקם את עצמו לטובתו ולטובת בני משפחתו וילדיו.

שגה בית משפט קמא, כאשר לא נתן משקל לנסיבותיו האישיות המורכבות של העורר, כפי שהובאו בתסקיר ולמצבם הבריאותי של ילדיו.

שגה בית המשפט בדבר קביעתו בכל הנוגע לסיכויי הצלחת הליך השיקום, רצונו של העורר כנה ואמיתי ויש לסמוך על המלצת שירות המבחן בהקשר זה, גם אם במקרה זה לא השתמש שירות המבחן במונח "סיכוי הצלחה גבוה".

שגה בית משפט בקביעתו בכל הנוגע לבחינת הליך הגמילה המוצע בראי המסוכנות הנשקפת מהעורר. מדובר בקהילה טיפולית במסגרת פנימייתית סגורה לטיפול במכורים, וככל שיעזוב את הקהילה, הקהילה תדווח על כך והוא יעצר. כן הוצעה חלופת גיבוי בה ישהה ככל שיעזוב את הקהילה.

בטיעונו בעל פה חזר ב"כ העורר על טענותיו והגיש פסיקה.

המשיבה טענה מנגד כי דין הערר להידחות משני טעמים, הן במישור הדיוני והן במישור המהותי.

במישור הדיוני עולה שאלה משפטית האם לעורר קמה זכות ערר על החלטת בית משפט קמא בהליך העיקרי שלא להורות על שחרורו ממעצר לחלופת גמילה בטרם גזירת דינו.

במישור המהותי, לא מתקיימים לגבי העורר התנאים המפורטים בסוּסיה.

העורר חלק על טענות המשיבה לגבי המישור הדיוני.

דין והכרעה

במישור הדיוני - בהתחשב בכך שערר שהגיש הנאשם השני בתיק העיקרי על החלטה דומה נדון לגופו (ע"ח 26022-08-17), איני רואה מקום להורות אחרת בעניינו של העורר שבפני ולפיכך אדון בערר לגופו, מבלי להכריע במחלוקת הדיונית.

במישור המהותי - הכלל הוא כי מקומה של החלופה השיקומית הוא בשלב גזירת הדין וריצוי העונש. עם זאת, לכלל זה חריג בהתקיים שלושה או שניים מהתנאים המצטברים הבאים:

1. מבחן העיתוי - כאשר הנאשם החל בגמילה עוד לפני שביצע את העבירה שבגינה נעצר.
2. מבחן הסיכוי - כאשר פוטנציאל ההצלחה של הליך הגמילה הוא גבוה.
3. מבחן המענה למסוכנות - כאשר יש בהליך הגמילה כדי ליתן מענה הולם למסוכנות הנשקפת מן הנאשם.

במסגרת הלכת סוּסיה נקבע, כי התנאי הראשון הוא החריג העיקרי, אך רשאי בית משפט להורות על שחרור לחלופת גמילה גם כאשר התנאי השני והשלישי מתקיימים במצטבר מבלי שהתקיים התנאי הראשון.

בנוסף למבחנים האמורים לעיל, נקבעו מספר שיקולים, אשר עשויים לסייע במתן תשובה האם הנאשם נכנס תחת אחד החריגים לכלל: סוג העבירות המיוחסות לנאשם; עברו הפלילי; גילו של הנאשם והזדמנויות טיפוליות שניתנו לו בעבר, כנות רצונו להיגמל, השלב בו נמצא התיק העיקרי והזמן שנותר עד סיומו ועוד.

ומן הכלל אל הפרט

לאחר ששקלתי את טענות הצדדים ועיינתי בהחלטה המפורטת והמנומקת של בית המשפט קמא, בתסקיר שירות

המבחן ובחומר שצרף העורר, הגעתי לכלל מסקנה, כי דין הערר להידחות.

מבחן העיתוי

אין חולק כי תנאי זה אינו מתקיים שכן העורר לא השתלב ואפילו לא החל בהליך גמילה לפני שביצע את העבירות דנן.

בתסקיר שירות המבחן מיום 17.7.17 פורט כי העורר מסר שהחל להמר לפני כתשע שנים ובשנים האחרונות חלה הסלמה בעיסוקו בהימורים, עד כדי צבירת חובות כבדים בגינם פנה בין היתר לפתרונות עבריינים שונים. עם זאת, בתסקיר גם צוין, כי לדברי העורר הוא הפסיק להמר לפני כשנתיים אך עם זאת לטענתו הוא מודע לכך שמצוי בסיכון לשוב להימורים וכי הוא זקוק לטיפול בתחום זה.

מהתסקיר אף עולה, כי לעורר הוצע במהלך מעצרו להשתלב בקבוצת התמודדות במעצר, אך הדבר היה כרוך במעבר אגף והוא סרב לכך, כי באגף אליו היה אמור לעבור לא היה בית מדרש.

נוכח האמור לעיל ודברים נוספים שצויינו בתסקיר ובהחלטת בית משפט קמא, איני רואה מקום להתערב בקביעת בית משפט קמא כי העורר אינו מכור להימורים באופן המצריך שליחה לגמילה במסגרת טיפולית סגורה.

מבחן הסיכוי

התסקיר אינו מפרט מהם סיכויי ההצלחה של הליך הגמילה בעניינו של העורר ואינו מציין שפוטנציאל ההצלחה של הליך הגמילה הוא גבוה. בית משפט קמא בהחלטתו סקר התסקיר בצורה מפורטת ואיני רואה מקום להתערב בקביעתו כי המלצת שירות המבחן להפנות את העורר להליך גמילה טיפולי תוך שקילת גורמי הסיכון והסיכוי בעניינו, אינה מצביעה על סיכויי הצלחה גבוהים כנדרש בפסיקה.

למעשה, באמור לעיל, די כדי לקבוע שלא התקיימו בעניינו של העורר התנאים הנדרשים לשחרור להליך גמילה, הן בשל אי התחלת ההליך הטיפולי והן בשל הספק שבהצלחתו.

מבחן המענה למסוכנות

העורר הורשע בביצוע עבירות של התפרצות למגורים וגניבה, עבירות רכוש חמורות, תוך שהוא נוהג בפסילה. על אף שלעורר אין עבר פלילי כבד, למרות העונש שנגזר עליו בעבר, הוא שב וביצע עבירות פליליות כאמור. שירות המבחן מציין בתסקיר, כי ענישה בעבר לא היוותה גורם מרתיע ומרסן עבור העורר כדי להימנע ממעורבות פלילית. מדובר בעבירות חמורות, המלמדות על כוונה, תכנון ותחכום להשיג כסף קל ומהיר לסיפוק צרכי העורר ותוך התעלמות

מסביבתו הקרובה ומנפגעי העבירה (מפנה בהקשר זה גם להחלטת כבוד השופט קובו לגבי המסוכנות העולה מכתב האיטום בפרשה - ראה ע"ח 26022-08-17). שירות המבחן אף מציין בתסקיר, כי העורר מתקשה להתייחס להרשעתו הקודמת ולמעורבותו השולית לאורך השנים. נוכח האמור, לא ברור אם יש בחלופת המעצר לאיין את מסוכנותו של העורר.

לסיכום

במכלול הדברים, נראה אפוא שהעורר לא עמד באף אחד מהתנאים שנקבעו בפרשת סויסה לצורך הפעלת החריג בעניינו ואיני מוצא הצדקה להפנותו להליך גמילה בשלב זה. העורר לא החל בגמילה קודם למעצרו, לא ניתן לומר שקיים פוטנציאל הצלחה גבוה בגמילה ולא ניתן לומר שהחלופה המבוקשת מהווה מענה הולם למסוכנות הנשקפת מהעורר, כשספק בעיני אם העורר אכן מכור כיום להימורים, נוכח כך שהצליח על פי דבריו, בכוחות עצמו, להימנע מהימורים תקופה של כשנתיים.

העורר הגיש פסיקה לגבי מקרים אחרים אולם כל מקרה ונסיבותיו.

החלטת בית משפט קמא מפורטת ולא נפלה בה שגגה ולפיכך, דין הערר להידחות.

מובן הדבר, כי שמורה לעורר הזכות להגיש ערעור על החלטת בית משפט קמא במסגרת הערעור על גזר הדין והדברים יבחנו לגופם פעם נוספת.

ניתנה היום, ט' אלול תשע"ז, 31 אוגוסט 2017.